

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва
Кафедра майстерності актора

Програма навчальної дисципліни
«МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА»

Галузь знань - 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність - 026 «Сценічне мистецтво»

Освітньо-професійна програма - «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)

Харків, 2023

УДК 792.028

М 14

Друкується за рішенням науково-методичної ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 10 від 20.04.2023 р.)

Рецензенти:

Заслужений працівник культури України, старший викладач кафедри
майстерності актора Харківської державної академії культури
Космін Леонід Георгійович

Заслужений діяч мистецтв України, доцент кафедри майстерності актора, декан
факультету сценічного мистецтва Харківської державної академії культури
Борис Ігор Олександрович

Укладач:

викладач кафедри майстерності актора
Лебедь Андрій Сергійович

М 14 **Майстерність актора** : прогр. навч. дисципліни для бакалаврів 4 курсу
спец. 026 «Сценічне мистецтво», освітня програма «Акторське мистецтво
драматичного театру та кіно» факультету сценічного мистецтва / М=во
культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т
сценічного мистецтва, Каф. майстерності актора ; [уклад. А. С. Лебедь]. —
Харків : ХДАК, 2023. —12 с.

Навчальний курс «Майстерність актора» забезпечує формування теоретичних
знань і практичних навичок з виховання майбутніх акторів. Курс розроблено для
професійної підготовки акторів. Для викладачів, студентів, аспірантів.

УДК 792.028(073)

© Харківська державна академія культури, 2023

© А.С.Лебедь, 2023

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 22	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова	
Загальна кількість годин: для денної форми навчання – 660	Спеціальність 026 Сценічне мистецтво Освітня програма: Акторське мистецтво драматичного театру і кіно	Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр	
		7-й	8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 7	Рівень вищої освіти: бакалавр	Практичні	
		51 год.	98 год.
		Самостійна робота	
		202 год.	281 год.
		Індивідуальні	
		17 год.	11 год.
		Вид контролю: екзамен (7, 8 семестр)	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

денної форми навчання – 177/483

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Майстерність актора», що викладається на театральних відділеннях у театральних ВНЗ, академіях культури та мистецтв, входить в цикл «спеціальних» (поряд зі «Сценічною мовою», «Сценічним рухом», «Вокалом», «Гримом» та ін.)

Мета: ідейна і професійна підготовка майбутнього актора драматичного театру і кіно, озброєного знаннями та вміннями, які необхідні для вирішення широкого кола проблем з виховання професійних акторів для драматичних театрів, кіно і телебачення.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Здатність орієнтуватися у предметній області та розумітися на професійній діяльності. ЗК3. Здатність використовувати інформаційні й комунікативні технології. ЗК6. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети ЗК7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК13. Здатність визначати та реалізовувати поставлені завдання і взяті обов'язки. ЗК14. Здатність удосконалювати і розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень, домагатися морального і фізичного вдосконалення своєї особистості. ЗК15. Здатність приймати нестандартні рішення, вирішувати проблемні ситуації. ЗК16. Здатність к адаптації до нових ситуацій, переоцінці накопиченого досвіду, аналізу своїх можливостей. ЗК17. Здатність працювати в театральному колективі.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК1. Здійснювати акторську діяльність у соціально значимих міжнародних, регіональних, обласних, муніципальних театральних установах, спрямованих на художньо-естетичний розвиток усіх категорій населення. ФК2. Генерувати ідеї та здійснювати інтерпретацію сценічного образу (дійової особи вистави). ФК3. Аналізувати (усно і письмово) сценічний твір. ФК4. Вільно орієнтуватися в напрямках, стилях, жанрах,

	<p>формах світового й українського сценічного мистецтва.</p> <p>ФК7. Оперувати специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, акторсько-виконавськими) при створенні та презентації сценічного образу.</p> <p>ФК8. Здійснювати вибір художнього твору (з подальшим його аналізом) для показу (демонстрації); визначати спосіб його інтерпретації.</p> <p>ФК9. Брати участь у громадських дискусіях стосовно питань з історії сценічного мистецтва, його актуального стану та тенденцій розвитку.</p> <p>ФК10. Оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї сценічного образу.</p> <p>ФК11. Викладати дисципліни, що пов'язані з майстерністю актора у загальноосвітніх школах, організаціях професійної освіти та додаткової освіти для дітей і молоді.</p>
--	--

<p>Програмні результати навчання (ПРН)</p>	<p>ПРН1. У процесі навчання та професійної діяльності набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;</p> <p>ПРН2. Вміти критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності;</p> <p>ПРН3. Бути здатним реалізовувати державний стандарт і навчальні програми;</p> <p>ПРН5. Вільно володіти основними положеннями теорії майстерності актора та професіональною термінологією.</p> <p>ПРН6. Надавати фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;</p> <p>ПРН7. Ефективно формувати комунікаційну стратегію;</p> <p>ПРН9. Приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театрального мистецтва;</p> <p>ПРН10. Вільно застосовувати основні принципи творчого розвитку сценічного мистецтва, намагаючись впливати на соціокультурні зміни;</p> <p>ПРН11. Креативно мислити відповідно до проблематики сценічного мистецтва, генерувати ідеї, бути рішучим у провадженні нових стратегій;</p> <p>ПРН12. Розробляти інноваційні технології в аспекті акторської діяльності, застосовувати їх на практиці, безперервно підвищуючи у цьому власну кваліфікацію;</p> <p>ПРН13. Відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;</p> <p>ПРН14. Бути здатним вчитися упродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;</p> <p>ПРН15. Бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів;</p>
---	---

Завдання:

- оволодіти знаннями теорії акторського мистецтва;
- продовження роботи студентом над собою і перші спроби зрозуміти, осмислити і самому здійснити проникнення у внутрішній світ іншої людини;
- оволодіти навичками акторської техніки;
- сформувані досвід творчої діяльності в театрі та кіно.

2. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна складається з 2 розділів, які містять 12 тем, пов'язаних між собою змістовими складовими.

7 семестр

Тема 1. Підготовчий період у роботі студентів над дипломною виставою. Знайомство з п'єсою. Читка п'єси режисером (педагогом).

Тема 2. Аналіз п'єси, часу, місця дійства, епохи дійства. Визначення зверхзавдання, теми вистави.

Тема 3. Обговорення і аналіз характерів образів, мотивів їх вчинків, зовнішніх характеристик персонажів.

Тема 4. Задум режисера (педагога), визначення зовнішнього образу вистави у контексті сучасності. Обговорення основних сценографічних композицій майбутньої вистави.

Тема 5. Робота над роллю, другий план. Внутрішній монолог. Кінострічка бачення в побудові внутрішнього монологу. Сфера свідомості персонажу. Темп і ритм дійства.

Тема 6. Сфера почуттів персонажу. Емоції і рефлексії, спосіб існування актора у виставі.

8 семестр

Тема 7. Читка п'єси.

Тема 8. Аналіз подій, визначення наскрізної дії.

Тема 9. Поява нових персонажів. Обговорення характерів, біографій, сфери свідомості, області почуттів героїв.

Тема 10. Розбір по ролям, цілям, шматкам і задачам образів.

Тема 11. Мізансценування, планування картин в репетиційних вигородках.

Тема 12. Робота над створенням повноцінного сценічного образу.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	сем	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7
7 семестр						
Розділ 1 Створення сценічного образу в сучасній драматургії						
Тема 1. Підготовчий період у роботі студентів над дипломною виставою. Знайомство з п'єсою. Читка п'єси режисером (педагогом).	34		8		2	24
Тема 2. Аналіз п'єси, часу, місця дійства, епохи дійства. Визначення зверхзавдання, теми вистави.	34		8		2	24
Тема 3. Обговорення і аналіз характерів образів, мотивів їх вчинків, зовнішніх характеристик персонажів.	35		8		3	24
Тема 4. Задум режисера (педагога), визначення зовнішнього образу вистави у контексті сучасностей. Обговорення основних сценографічних композицій майбутньої вистави.	52		9		3	40
Тема 5. Робота над роллю, другий план. Внутрішній монолог. Кінострічка бачення в побудові внутрішнього монологу. Сфера свідомості персонажу. Темп і ритм дійства.	58		9		4	45
Тема 6. Сфера почуттів персонажу. Емоції і рефлексії, спосіб існування актора у виставі.	57		9		3	45
Усього за 7 семестр	270		51		17	202
8 семестр						
Розділ 2 Створення сценічного образу в класичній драматургії						
Тема 7. Аналіз п'єси .	57		16		1	40
Тема 8. Аналіз подій, визначення наскрізної дії.	58		16		2	40
Тема 9. Поява нових персонажів. Обговорення характерів, біографій, сфери свідомості, області почуттів героїв.	58		16		2	40
Тема 10. Розбір по ролям, цілям, і задачам образів.	64		16		2	46
Тема 11. Мізансценування, планування картин в репетиційних вигородах	73		16		2	55
Тема 12. Робота над створенням повноцінного сценічного образу.	80		18		2	60

Усього за 8 семестр	390	98	11	281
Усього за рік	660	149	28	483

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
4 курс, 7 семестр		
1	Підготовчий період у роботі студентів над дипломною виставою. Знайомство з п'єсою. Читка п'єси режисером (педагогом).	8
2	Аналіз п'єси, часу, місця дійства, епохи дійства. Визначення зверхзадачи, теми вистави.	8
3	Обговорення і аналіз характерів образів, мотивів їх вчинків, зовнішніх характеристик персонажів.	8
4	Задум режисера (педагога), визначення зовнішнього образу вистави у контексті сучасностей. Обговорення основних сценографічних композицій майбутнього вистави.	9
5	Робота над роллю, другий план. Внутрішній монолог. Кінострічка бачення в побудові внутрішнього монологу. Сфера свідомості персонажу. Темп і ритм дійства.	9
6	Сфера почуттів персонажу. Емоції і рефлексії, спосіб існування актора у виставі.	9
4 курс, 8 семестр		
7	Аналіз п'єси.	16
8	Дієвий розбір п'єси.	16
9	Застільний період з поглибленим розбором матеріалу (спроба знайти характерні риси персонажу та присвоєння їх собі).	16
10	Робота над роллю. Спроба створити сценічний образ.	16
11	Словесна дія.	16
12	Розкриття автора, епохи, соціального середовища, жанру.	18
	Разом	149

5. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
7 семестр		
1	Робота над сценічним образом	2
2	Дієвий аналіз ролі	2
3	Внутрішній монолог	3

4	Проблематика п'єси	3
5	Проблема персонажу	4
6	Спосіб мислення	3
8 семестр		
7	Характер та характерність	1
8	Створення сценічного образу	2
9	Словесна дія.	2
10	Час, стиль, епоха, жанр	2
11	Грим, костюм, реквізит.	2
12	Повноцінний сценічний образ	2
	Разом	28

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
7 семестр		
1	Читка переліку запропонованих драматургічних творів	24
2	Ознайомлення зі світоглядом автора	24
3	Проблема та світогляд персонажу	24
4	Аналіз подійного ряду ролі	40
5	Пластичні та словесні особливості персонажу	45
6	Перевтілення в акторській професії	45
8 семестр		
7	Читка переліку класичних драматичних творів	40
8	Світогляд автора, епоха, стиль, жанр	40
9	Актуальність та проблематика драматургічного твору	40
10	Робота над словом, характером, характерністю	46
11	Внутрішні монологи та сценічні імпрровізації	55
12	Створення сценічного персонажу класичної драматургії	60
	Разом	483

7. Форми поточного та підсумкового контролю. Методи навчання

Методи навчання: практичні методи (вправи, тренінги, етюдний метод), наочні методи (показ).

Форми контролю

- усне опитування;
- практичні завдання;
- перевірка завдання самостійної роботи;
- поточний перегляд.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

5 семестр

Розділ 1						Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

6 семестр

Розділ 2						Екзамен	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
10	10	10	10	10	10		

Шкала нарахувань балів за основні форми навчальної діяльності:

опитування – 5 балів

практичні завдання - 5 балів

контрольні заняття – 10 балів

підсумковий контроль (практичний показ, екзамен) – 40 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Навчально-методичне забезпечення

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (КНМЗД): робоча програма, навчально-методичні матеріали для практичних занять та самостійної роботи здобувачів, ілюстративні матеріали, відеозаписи, інформаційні ресурси.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Антонович Д. Триста років українського театру, 1619-1919.- Львів, 2001
2. Барнич М. Майстерність актора: техніка "обману": навч. посіб. з майстерності актора (лекції та практик. заняття) – Київ: Ліра-К, 2016
3. Бобошко Ю. М. Режисер Лесь Курбас. Київ : Мистецтво, 1987. 187 с.

4. Бобошко Ю. М. Сьогодення українського театру / Ю. М. Бобошко – К.: Знання, 1971. – 45 с.
5. Борис, Ігор. Таїнство творіння актора та режисера [Текст] : науково-дослідницька монографія / Ігор Борис. – Харків : Друкарня Мадрид, 2020. – 224 с.
6. Брехт Б. Про мистецтво театру : збірка. Київ : Мистецтво. 1977. 244 с.
7. Брокетт О. Г. Історія театру : [посібник]. – Львів : Літопис, 2014
8. Брук Пітер. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр / Перекл. з англ. Я. Винницької та О. Матвієнко, післямова Б. Козака. – Львів, 2005.
9. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. посібник – К.: НАКККіМ, 2014
10. Гротовський Є. Театр. Ритуал. Перфомер. / Є. Гротовський. – Львів: Факел, 1999. – 185 с.
11. Історія українського театру. У 3 т. / Л. Барабан та ін. ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. Київ, 2009. 876 с.
12. Кисіль О.Г. Український театр: дослідження. – К.: Мистецтво, 1968
13. Клековкін О. Ю. Містерія у генезі театральних форм і сценічних жанрів : навч. посібник. – К. : КДІТМ ім. І.К. Карпенка-Карого, 2001
14. Коломієць Р. Театр Саксаганського і Карпенко-Карого. Київ : Мистецтво, 1984. 100 с.
15. Корифеї українського театру: Збірник / Упоряд., вступ., приміт. І. О. Волошина. – К.: Мистецтво, 1982. – 309 с.
16. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ : Факт, 1998. 469 с.
17. Красильникова О. В. Історія українського театру ХХ сторіччя : монографія. Київ : Либідь, 1999. 208 с.
18. Крег Г. Про мистецтво театру. Київ : Мистецтво, 1974. 320 с.
19. Курбас Л. Філософія театру / Л. Курбас; упоряд. М. Лабінський; [ред. М. Москаленко]. Київ : Основи, 2001. 917 с.
20. Наконечна О. Детермінанти створення і втілення сценічного образу в театральному мистецтві: монограф. / О. Наконечна. – Одеса: Астропринт, 2006. – 248 с.
21. Паві П. Словник театру. Львів, 2006. - 640 с.
22. Садовський І. К. Мої театральні згадки. – К., 1956
23. уклад. І. О. Борис. Шлях до професії актора театру та кіно (відповідно до вимог ECTS): навч.-метод. посіб. з навч. дисципліни "Майстерність актора" для студ. 1-4 курсів спец. "Актор драм. театру та кіно". Х. : ХДАК, 2012

Допоміжна

1. Гринишина М. Театральна культура рубежу ХІХ–ХХ століть : Реалізм. Дискурс / Ін-т проблем сучас. мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2013. 344 с.
2. Єрмакова Н. Березільська культура : історія, досвід / Ін-т екран. мистецтва Нац. акад. мистецтв України. Київ : Фенікс, 2012. 512 с.
3. Коломієць Р. Г. Традиції, канони і новації українського театру. Початок ХІХ – початок ХХ ст. / Ростислав Григорович Коломієць; Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України. – К.: Інтертехнологія, 2008 – 135 с.
4. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук (Картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз). – К. : Факт, 2000. 160 с.
5. Миленка Г. Д. Історія зарубіжного театру (від Античності до Просвітництва: [навч. посібник]. – К. : Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2007

6. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ століття : Акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. Київ : Інтертехнологія, 2006. 1054 с.
7. Проскураков В. Архітектура українського театру. Простір і дія. – Львів : Вид-во нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2001
8. Український театр ХХ століття : антологія вистав / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва ; за заг. ред. М. Гринишиної. Київ : Фенікс, 2012. 963 с.
9. Черкашин Р. О., Фоміна Ю. Г. Ми – березільці: театральні спогади-роздуми / Роман Олексійович Черкашин, Юлія Гаврилівна Фоміна.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/>
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека <http://mtlib.org.ua/>
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkov.com/>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Навчальна програма навчальної дисципліни

«МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА»

для бакалаврів 4 курсу спец. 026 «Сценічне мистецтво», освітня програма
«Акторське мистецтво драматичного театру та кіно» факультету сценічного
мистецтва

Лебедь Андрій Сергійович

Друкується в авторській редакції

Підписано до друку р. Формат 60x84/16
Гарнітура “Times”. Папір для мн. ап. Друк ризограф.
Ум. друк. арк. . Обл.-вид. арк. . Тираж 100 Зам. №

ХДАК, 61003, Харків-3, Бурсацький узвіз,4
Видруковано в лаб. множ. техніки ХДАК